

CD Linux Mandrake 9.1

Dlouho jsme se rozhodovali, zda už nastal čas vypustit společně s Chipem distribuci Linuxu. Vládne totiž obrovská nedůvěra běžných uživatelů k "newindowsovým" operačním systémům. Po léta je jim do hlavy vtlokáno, že provozovat něco jiného je obtížné, ne-li nemožné. Jenže čas a vývoj pokročily do té míry, že nainstalovat Linux typu Mandrake je daleko příjemnější než Windows. Nevěříte?

Mandrake je distribuce GNU/Linuxu, která vznikla jako reakce na volání linuxových uživatelů po snadno nastavitelném a uživatelsky přívětivém Linuxu. Mandrake vyniká jednoduchou instalací, snadnou údržbou, inteligentní správou softwaru, vysokou úrovní zabezpečení a nepřeberným množstvím aplikací.

Grafické prostředí

Instalační program a Ovládací centrum byly kompletně přepsány a uživatelsky zjednodušeny a nové grafické prostředí Galaxy sjednocuje vzhled aplikací KDE a GNOME a už se příliš neodlišuje od známých Windows. Vyhlazování grafiky a podpora TrueType fontů Unicode je již standardem. Díky novému jádru 2.4.21mdk a XFree 4.3.0 je zabezpečena i vysoká podpora nejrůznějších komponent.

České aplikace

Poslední verze Mandraku přináší spoustu nových aplikací. Jsou to například programy jako kancelář OpenOffice.org 1.0.2, internetový prohlížeč Mozilla 1.3 nebo grafický editor GIMP 1.2.3. Bez uzardění se dá říct, že pro Linux existují již všechny aplikace potřebné pro běžnou práci, a dokonce na špičkové úrovni. A abychom byli úplní - Linux Mandrake je s převážnou většinou standardních aplikací kompletně lokalizován do češtiny (slovenštiny). I v serverové oblasti došlo k výraznému posunu, standardně je nyní instalován Apache2 a do distribuce bylo zařazeno nové MySQL 4.

Jednocédéčková verze

Oproti plně třicidéčkové distribuci má verze pro Chip pouze jeden CD, proto musely být některé komponenty ubrány. Instalace je možná pouze v českém, slovenském a anglickém jazyce a pro aplikace jsou přítomny lokalizační balíčky pouze pro češtinu a slovenštinu. Chybí všechny další balíčky nutné pro vývoj včetně zdrojových kódů jádra a snížen byl i počet serverů. Zachováno zůstalo široké spektrum aplikací pro běžné kancelářské i domácí použití počítače, a to včetně mnoha her.

Dokumentace

Na CD v adresáři /doc je umístěna podrobná publikace Linux dokumentační projekt, třetí, aktualizované vydání, a dále instalační a uživatelská příručka k Mandrake Linuxu ve formátu PDF. Pokud se rozhodnete pro instalaci, buď si knihy vytisknete, nebo nahrajte na jiný počítač, abyste v případě nejasností mohli v průběhu práce do textu nahlédnout.

Vyzkoušejte si svůj Linux

Ať tak budete činit z čiré zvědavosti, nebo s výhledem na možný přechod k bezplatnému operačnímu systému, doporučujeme vám Linux Mandrake vyzkoušet. V redakci jsme si na to vyhradili čas a zcela nezalší začali zkoumat, jak to všechno funguje. Instalace operačního systému není sice tak snadná jako instalace programu do Windows, ale v případě Mandrake není ani tak složitá, aby ji nedokázal zvládnout poučený uživatel. Podobně je to i s odinstalováním.

Připravte si pevný disk

Pro instalaci si nejprve připravte jeden samostatný fyzický disk nebo logický disk (oddíl) na některém z připojených disků. I když Mandrake nabízí možnost instalace na stejný disk, jako jsou Windows, nebo změnu velikosti oddílu, tuto variantu z důvodu bezpečnosti dat nedoporučujeme. Formátování disku může být libovolné - FAT, FAT32 nebo NTFS -, protože Linux používá vlastní EXT3. Pro instalaci doporučujeme místo alespoň 4 GB. Nutným předpokladem je možnost bootování počítače z CD-ROM. Pokud instalujete Linux na jediný a prázdný disk, je to procházka růžovým sadem. Pokud však budete mít na počítači více operačních systémů, které budou na různých discích nebo diskových oddílech, budete muset zvolit, kam

se má Linux nainstalovat a jakým způsobem bude probíhat zavádění operačního systému (tedy který operační systém se má spustit). Všechny potřebné nástroje pro nastavení si Mandrake přináší s sebou, činnost pouze vyžaduje větší pozornost. Přívětivý průběh instalace má na starosti instalátor DraX. Obstarává instalaci samotného operačního systému i instalaci aplikací a dalších nástrojů, kterým se v Linuxu říká balíčky.

Martin Kučera

INFO

Výrobce MandrakeSoft, Paříž, Francie, www.mandrake.com
Prodej a technickou podporu pro ČR zajišťuje QCM, Brno, www.qcm.cz
Objednávky úplné distribuce
<http://nakup.mandrake.cz> Tipy a poradna www.mandrake.cz, <http://abclinuxu.cz>

Instalace Mandrake Linuxu

Nastavte v BIOS počítače bootování z CD-ROM. Vložte CD Linux Mandrake a restartujte - počítač začne bootovat z CD, načítá jádro operačního systému a nabídne úvodní obrazovku. Vyberete češtinu (slovenštinu) a pokračujete potvrzením licence a nastavením myši - funguje-li, není třeba nic měnit. Natáhnou se IDE ovladače pevných disků. Dále potvrdíte rozložení klávesnice a můžete zadat stupeň zabezpečení chráněný heslem (není nutné). Instalátor DraX prozkoumá připojené a instalované operační disky, rozpozná všechny oddíly a vypíše možnosti instalace - jak a kam je možné Mandrake instalovat.

POZOR!

Upozorňujeme na to, že Mandrake nabízí možnost instalace Linuxu i na stejný disk (oddíl), jako je Windows nebo data. Tuto variantu však nevyužívejte! Instalujte jen na prázdný disk nebo oddíl (logický disk).

Výběr místa

Abyste se vyhnuli problémům, vyberte vždy variantu Vlastní rozdělení disku, umožňující manuální kontrolu nad volbou disku pro instalaci.

Objeví se okno s přehledným rozdělením dostupných disků. Je-li disků víc, lze je přepínat záložkami. V našem případě jsme použili jeden fyzický disk se třemi logickými disky oddíly. Všechny byly již používané ve Windows 98 a naformátované na FAT32. Nemělo by vás překvapit, že takové oddíly Linux označuje jako oddíly Windows bez ohledu na to, zda je na nich nainstalován samotný OS Windows, či nikoliv. Třetí oddíl 3,6 GB jsme se rozhodli věnovat celý na instalaci Linuxu. Jak na to (viz obrázek):

* Označte příslušný modrý oddíl Windows a zkontrolujte si podle velikosti a názvu, že je to skutečně správný oddíl, do kterého chcete instalovat.

* Tlačítkem vlevo Smazat jej smažte, modré místo se změní na šedivé, což značí neobsazené místo.

* Tlačítkem dole Automaticky rozmístí vytvoříte linuxové oddíly.

Touto činností vzniknou všechny tři oddíly (EXT3), které Mandrake potřebuje pro svou činnost. První, červený oddíl je root, na který se budou instalovat programy, druhý, zelený je odkládací disk a třetí, červený vpravo je home, což je obdoba adresáře Dokumenty z Windows. V Linuxu má tento adresář z bezpečnostních důvodů svůj vlastní diskový oddíl.

Oddíl root lze ještě zvětšit na úkor ostatních dvou - nejprve se postavíte na oddíl home a tlačítkem Smazat jej odstraníte, totéž uděláte s odkládacím oddílem. Pak se postavíte na oddíl root a tlačítkem Změnit velikost jeho velikost zvětšíte. Zbylé dva oddíly opět přidáte tlačítkem Automaticky rozmístí.

V okamžiku, kdy jste s rozmístěním oddílů spokojeni, potvrdíte tlačítkem Hotovo a instalátor naformátuje disky.

Balíčky a instalace

V dalším kroku se objeví nabídka výběru balíčků (programů, komponent...). Je dostatečně přehledná - multimédia, kancelář, hry nebo různé internetové servery. Vyberte si k instalaci skupiny, které považujete za užitečné. Jednoduchý popis skupin najdete v kontextové nápovědě, detailnější v nápovědě instalačního programu. Podrobnější výběr částí balíčků aktivujete tlačítkem Ruční výběr (nezapomeňte dole sledovat ukazatel zabraného místa). Potvrzením výběru začne instalace systému a aplikací na počítač. Doba instalace je zhruba deset minut.

Zadání hesla pro root

Linux je známý svým vysokým zabezpečením, proto obsahuje uživatelské účty i účet administrátora (root), který má jako jediný neomezený přístup k nastavení počítače. Zadání hesel a založení uživatelů lze ignorovat. I přesto po vás bude chtít počítač při spuštění heslo. Zadejte uživatele root.

V dalším kroku DraX provádí automatickou instalaci zaváděcího programu lilo, který bude mít při startu počítače na starosti volbu operačního systému.

Tím jste s instalací prakticky hotovi. Instalátor ještě vypíše souhrnné informace o nainstalovaných komponentách a případné konflikty, které lze buď řešit manuálně tlačítkem Nastavit, nebo nechat na pozdější řešení v Ovládacím centru. Pokud jste úspěšně prošli všemi předchozími kroky, je instalace u konce. Po restartu se objeví startovací nabídka zaváděče. Volba linux nastartuje čerstvě instalovaný Mandrake Linux.

Odinstalování Mandrake Linuxu

Při odinstalování je třeba nejprve obnovit původní bootování Windows bez linuxového zaváděče lilo a teprve potom odstranit linuxový oddíl. Nabootujte do Linuxu jako root a v příkazové řádce (najdete ji na stejném místě jako ve Windows pod tlačítkem Start | Spustit) napište příkaz lilo -u. Tím odinstalujete zaváděč a systémová část disku se obnoví do původní podoby před instalací Linuxu.

Používáte-li Windows 2k/XP, nabootujte do Windows 2k/XP a druhým tlačítkem myši na ikoně Tento počítač zvolte Spravovat | Správa disků. Najděte příslušný oddíl a odstraňte jej (opět vyberte z nabídky po kliknutí na oddíl druhým tlačítkem myši). V dalším kroku oddíl naformátujte a jste hotovi.

Používáte-li Windows 9x/Me:

* Vložte instalační CD Linux Mandrake, nabootujte, vyberte možnost nové instalace a zvolte variantu Vlastní rozdělení disku. Najděte tři linuxové oddíly (2 červené a jeden zelený) a smažte je. Výběr potvrďte, nepostupujte však dále v instalaci, ale restartujte počítač.

* Při bootování Windows 9x/ME zastavte průběh klávesou F8 a zvolte variantu spuštění DOS.

* Na příkazovou řádku napište fdisk a potvrďte klávesou Enter.

* V programu fdisk zkontrolujte volbou 4 přítomné oddíly.

* Volbou 1 přidejte příslušný oddíl, volbou 4 zkontrolujte, zda se nový oddíl zapsal.

* Fdisk ukončete klávesou Esc a restartujte počítač.

* Při dalším startu naformátujte nový oddíl v DOS nebo Windows.

Jak vidíte, jednodušší je zrušení linuxového oddílu ve Windows 2k/XP, proto doporučujeme disk připojit k počítači s tímto systémem a činnost provést tam.

Martin Kučera